

Intervju – Nada Matanović, primalja, SLO – Postojna u Porodnoj hiši

- 1. S obzirom da ste Hrvatica po narodnosti , gdje ste i kada završili srednju školu?**
  - Rođena sam u Rijeci. Tamo sam završila 1995. godine srednju medicinsku školu, primaljski smjer.
- 2. Na nastavak školovanja u primaljskoj struci ste se odlučili puno kasnije. Koji su Vaši razlozi za nastavak obrazovanja na studiju primaljstva u Hrvatskoj?**
  - U to doba nije bila mogućnost dalje se školovati u tom smjeru, bila je samo viša škola za medicinske sestre, a mene je „vukla“ samo rađaona. Pošto u Sloveniji nema izvanrednog studija za primalje, upisala sam ga u Hrvatskoj. U Sloveniji je trenutno samo redoviti studij za „diplomiranu babicu“.
- 3. Jeste li se odlučili za studij primaljstva na zahtjev poslodavca ili je to bila Vaša samostalna odluka?**
  - To je nekako bio dogovor. Nije bio uvjet za moj posao, ustvari za posao u rađaoni u mom rodilištu. Ne znam kada bih tražila posao u nekom drugom rodilištu bi li me zaposlili. U svakom slučaju imam veliku podršku svog poslodavca, koji je nakon upisa odlučio sufinancirati moje školovanje.
- 4. Kada ste se zaposlili u Sloveniji, tada su još postojale slovenske primalje sa srednjom stručnom spremom. Kako je riješena njihova situacija s obzirom da je trenutno potreban studij primaljstva da bi netko bio primalja?**

- Kada sam se zaposlila u Sloveniji bile smo sve babice (srednja stručna sprema). Otprilike 2000. godine se pojavila prva generacija diplomiranih babica. Sve smo radile na istom radnom mjestu uz iste kompetencije i istu plaću. Čini mi se da se 2008. ili 2009. godine počelo govoriti o „reformi u plaćilnim razredima“ i o srednjim i diplomiranim bobicama. To mi je bio najgori dio života. Osjećala sam se manje vrijedna jer sam samo babica, bez onog „diplomirana“. A nekim diplomiranim kolegicama sam bila mentorica kad su počele raditi. Da skratim, sve babice srednje stručne spreme su ostale na svojim radnim mjestima, zbog godina radnog staža, jedino s „nižim platnim razredom“.

5. Kada ste otišli u Sloveniju i kako ste se zapravo odlučili na to? Postoji li konkretan razlog odlaska ili se radilo o želji za odlaskom ili iz Hrvatske?

- Iz moje generacije je bilo nas pet (čini mi se) koje su bile zainteresirane za posao u Ljubljani. Da budem iskrena, ja sam mislila u Sloveniji odraditi samo staž koji je trajao kraće nego u Hrvatskoj, a plaća mi je bila 70% od cijele plaće. A u Rijeci se u to doba pričalo o volonterskom stažu. No, nakon prvog razgovora za posao i posjeta rađaoni kolegice su odustale. A mene je baš privukao način rada u rađaoni. Mi smo baš došle u rađaonu kad je bio jedan porod gdje su bile prisutne samo dvije babice i ginekolog. A s naše prakse iz srednje škole sjećam se puno više prisutnih (pedijatar, ginekolog, babice...). Sjećam se koliko se babica nećkala bi li prerezala međicu ili ne. Zbilja se potrudila spontano poroditi. Ta njena sloboda tijekom poroda je bila presudna u donošenju moje odluke. Tad sam se definitivno odlučila da ostajem. Ni u kojem slučaju nije bila moja odluka po svaku cijenu otići iz Hrvatske. Nisam o tome uopće razmišljala na taj način.

6. Gdje ste sve radili? Imate li iskustva u hrvatskoj primaljskoj praksi?

- U Hrvatskoj nikada nisam radila. Pripravništvo i stručni ispit sam odradila u Ljubljani u rodilištu i tamo radila 4 godine. Zatim sam se prebacila u Postojnu, gdje radim malo više od 13 godina.

7. Koliko Vam je trebalo da savladate jezik i prilagodite se životu u Sloveniji?

- U ono vrijeme nije bilo nikakvog tečaja Slovenskog jezika. Godinu dana prije odlaska u Sloveniju sam odlazila u osnovnu školu „Bazovica“ gdje sam sa Slovencima iz Rijeke učila o Slovenskim običajima.

Ne znam što bih vam rekla, jezik sam savladala relativno brzo jer sam jednostavno morala. Mada sam na početku znala samo tri riječi: „ja“, „ne“ i „seveda“. Moram reći da su mi kolegice, koje nisu bile Slovenke, pomogle u toj mjeri da nisu sa mnom govorile po „našem“ nego samo po slovenskom. To mi se onda činilo kruto i zločesto. Ali sam brzo shvatila da mi rade uslugu. Morala sam brzo savladati jezik jer ipak radim s ljudima.

8. Jeste li dobili slovensko državljanstvo i koji su uvjeti dobivanja državljanstva?

- Trenutno sam u procesu dobivanja državljanstva, nadam se još samo dva mjeseca. Uvjeti za dobivanje slovenskog državljanstva su sljedeći: stalno prebivalište u Sloveniji 10 godina i stalni posao 10 godina (bez prekida), te položen slovenski jezik.

9. Jeste li morali nostrificirati diplomu i možete li ukratko opisati proces nostrifikacije? Ima li poteškoća kod priznavanja diplome u Sloveniji?

- Da, svjedodžbu srednje škole sam morala na Univezri v Ljubljani nostrificirati. Najprije sam ju morala prevesti u slovenski jezik, zatim sam morala donijeti iz srednje škole program i font sati za sve stručne predmete. Tad su ustanovili da je to ista škola i isti program.

10. Što su vam konkretno ponudili kada ste dolazili raditi u Sloveniju?

- Ništa više nego drugim novozaposlenim osobama. Jedino su mi za početak našli smještaj u „samskom domu“. Tamo su živjeli svi zaposlenici iz Kliničkog centra Ljubljana koji nisu živjeli u Ljubljani.

11. Koje su najveće razlike između primaljstva u Hrvatskoj i primaljstva u Sloveniji?

- Najveća razlika je u samostalnosti babica u rađaoni. Kod nas babica vodi porod dok god je fiziološkog karaktera, a kada se pojavi patologija onda nastupaju liječnici. Patronaža je organizirana kao i u Hrvatskoj, još uvijek nije vraćena bobicama.

12. Možete li malo opisati svoje radno mjesto – u „porodnoj hiši“?

- Naša „babiška hiša“ je u sklopu rodilišta. To nije neka kuća, nego malo veći apartman u prizemlju bolnice. Tamo rađaju trudnice koje žele prirodan porod, bez lijekova. Pošto mi radimo po ruskom turnusu 12-24-12-48, jako je teško organizirati babice koje su 24 sata na raspolaganju uz redovan posao. Zato taj apartman spada u nadstandard i trudnice moraju nadoplatiti ako žele roditi u apartmanu. Mislimo da je zbog cijene apartmana, malo takvih poroda u zadnje vrijeme. Babica koja ima trudnicu za roditi u „babiškoj hiši“ čeka trudnicu 3 tjedna. To znači da je 3 tjedna u pripravljenosti uz redovite smjene. Kada trudnica dođe roditi, babica dolazi od kuće i bude s trudnicom do poroda i tri sata poslije poroda (bez obzira koliko dugo porod traje). To je idealan način rada 1:1, koji u našim prenatalnim rađeonama nije ostvariv.

13. Jeste li u Sloveniji počeli raditi prije ulaska u EU? Ako jeste, kakve promjene su se dogodile u primaljstvu nakon ulaska Slovenije u EU?

- Prvo što se dogodilo je da su se uskladile plaće u velikim centrima s plaćama na periferiji. Bilo je velikih razlika u plaćama. A što se tiče posla u rađaoni mislim da je sve ostalo isto.

14. Kakav je proces obrazovanja primalja u Sloveniji trenutno? Koje su mogućnosti dodatnog usavršavanja? Možete li usporediti proces obrazovanja primalja u Sloveniji i u Hrvatskoj?

- Teško mi je usporediti proces obrazovanja kad je u Sloveniji studij redoviti, znači da studenti nikad rađaonu nisu vidjeli. Mi izvanredni (u Hrvatskoj) smo većinom već na takvim radnim mjestima. Tako da studenti u Sloveniji imaju puno više praktičnog dijela, jer se tek uče, a mi izvanredni samo nadopunjujemo znanje.

Uvjet za upis na Zdravstveni fakultet u Ljubljani za diplomiranu babicu je završena bilo koja srednja škola. Traži se samo određeni broj bodova. A poslije fakulteta se dalje ne može nastaviti ništa. Od 2010. godine se govori o magisteriju, ali sve je ostalo samo na riječima. Svega par kolegica iz Slovenije je završilo magisterij, ali van Slovenije.

15. Mogu li hrvatske primalje doći raditi u Sloveniju? Koje ih poteškoće pritom očekuju? Koje su prednosti rada u primaljstvu u Sloveniji?

- Ja mogu govoriti o rađaoni jer tamo radim. U Sloveniji su babice samostalne u rađaoni. Npr. kod prijema, ginekolog vaginalno pogleda trudnicu i odredi terapiju. Svi sljedeći pregledi su u rađaoni kod babice. Za vrijeme poroda babica sama odlučuje hoće li i koliku epiziotomiju napraviti te u kakvom položaju će roditelj roditi. Ginekolog vodi porode na zadak i vakumske porode, a babica mu asistira.

Mogu li primalje iz Hrvatske doći u Sloveniju - ne znam. Ne znam kakvi su sad uvjeti za zapošljavanje stranaca. Mada sam čula da Slovenija sljedeće 2 godine neće zapošljavati nikoga iz nove članice EU, jer i sama ima problema sa velikim brojem nezaposlenih.

16. I za kraj, ono što možda zanima mnoge trudnice je pitanje mogu li trudnice iz Hrvatske doći na porod u Sloveniju? Koliko košta jedan porod u Sloveniji?

- Hrvaticama je uvijek bio veliki problem kako financirati porod u Sloveniji, jer običan porod bez većih komplikacija za strankinju koja nema zdravstveno osiguranje u Sloveniji je iznosio oko 1500 eura. Nakon ulaska Hrvatske u EU, kod nas je došla roditi trudnica iz Zagreba koja je prije dolaska u Sloveniju sredila europsko osiguranje, tj. europsku zdravstvenu iskaznicu. Uz tu iskaznicu platite porod u Sloveniji, a povratkom u Hrvatsku imate pravo tražiti povrat sredstava. To je važna informacija za sve trudnice koje žele doći roditi u Sloveniju, a problem im predstavljaju financije.

Slika: Bolnišnica Postojna

Izvor: <http://www.bolnisnica-po.si/na%C5%A1a-bolni%C5%A1nica>